

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (šiesta komora)

zo 7. septembra 2023*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločná poľnohospodárska politika – Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) – Opatrenia na podporu rozvoja vidieka – Platby za životné podmienky zvierat – Nariadenie (ES) č. 1974/2006 – Článok 44 ods. 1 a článok 44 ods. 2 písm. a) – Článok 47 ods. 1 – Prevod poľnohospodárskeho podniku na nového príjemcu – Neskoršie ukončenie poľnohospodárskych činností týmto príjemcom – ‚Zásah vyššej moci alebo mimoriadnych okolností‘ – Povinnosť uhradiť časť alebo celú poskytnutú pomoc – Zásada proporcionality“

Vo veci C-169/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Curtea de Apel București (Odvolací súd Bukurešť, Rumunsko) z 19. novembra 2020 a doručený Súdnemu dvoru 4. marca 2022, ktorý súvisí s konaním:

Fractal Insolvență SPRL, konajúci ako likvidátor spoločnosti Groenland Poultry SRL,

proti

Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița,

SÚDNY DVOR (šiesta komora),

v zložení: predseda šiestej komory P. G. Xuereb, sudcovia T. von Danwitz (spravodajca) a A. Kumin,

generálny advokát: A. Rantos,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Fractal Insolvență SPRL, konajúci ako likvidátor spoločnosti Groenland Poultry SRL, v zastúpení: A. Rusu, avocat,
- Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița, v zastúpení: C. A. Gârleanu, splnomocnená zástupkyňa,

* Jazyk konania: rumunčina.

- rumunská vláda, v zastúpení: R. Antonie, E. Gane a O.-C. Ichim, splnomocnené zástupkyne,
- grécka vláda, v zastúpení: E. E. Krompa, E. Leftheriotou a M. Tassopoulou splnomocnené zástupkyne,
- Európska komisia, v zastúpení: T. Isacu de Groot a A. Sauka, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 9. marca 2023,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 44 ods. 2 písm. a) a článku 47 ods. 1 nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006 z 15. decembra 2006, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) (Ú. v. EÚ L 368, 2006, s. 15), zmeneného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 679/2011 zo 14. júla 2011 (Ú. v. EÚ L 185, 2011, s. 57) (ďalej len „nariadenie č. 1974/2006“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Fractal Insolvenă SPRL, ako likvidátorom spoločnosti Groenland Poultry SRL a Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița (Platobná a intervenčná agentúra pre poľnohospodárstvo – okresné centrum Dâmbovița, Rumunsko) (ďalej len „APIA“) vo veci rozhodnutí tejto poslednej uvedenej, ktorými sa spoločnosti Groenland Poultry ukladá povinnosť uhradiť z dôvodu ukončenia jej poľnohospodárskych činností všetku pomoc poskytnutú počas päťročného obdobia záväzku tejto spoločnosti na životné podmienky zvierat.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 1698/2005

- 3 Nariadenie Rady (ES) č. 1698/2005 z 20. septembra 2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) (Ú. v. EÚ L 277, 2005, s. 1), zmenené nariadením Rady (ES) č. 74/2009 z 19. januára 2009 (Ú. v. EÚ L 30, 2009, s. 100) (ďalej len „nariadenie č. 1698/2005“), bolo zrušené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013 zo 17. decembra 2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 487). Podľa článku 88 nariadenia č. 1305/2013 sa však nariadenie č. 1698/2005 naďalej uplatňovalo na operácie vykonávané podľa programov schválených Európskou komisiou v rámci tohto nariadenia pred 1. januárom 2014.

4 Článok 36 písm. a) bod v) nariadenia č. 1698/2005 stanovoval, že podpora na zlepšenie životného prostredia a vidieka sa vzťahuje na opatrenia zamerané na trvalo udržateľné využívanie poľnohospodárskej pôdy prostredníctvom platieb na životné podmienky zvierat.

5 Článok 40 uvedeného nariadenia stanovoval:

„1. Platby za životné podmienky zvierat ustanovené v článku 36 písm. a) bode v) sa poskytujú poľnohospodárom, ktorí dobrovoľne prijali záväzky v oblasti životných podmienok zvierat.

2. Platby za životné podmienky zvierat sa vzťahujú iba na tie záväzky, ktoré presahujú rámec príslušných povinných noriem... a iných príslušných povinných požiadaviek ustanovených vnútroštátnymi právnymi predpismi a určených v programe.

Tieto záväzky sa spravidla prijímajú na obdobie medzi piatimi a siedmimi rokmi. ...

3. Platby sa poskytujú ročne a pokrývajú dodatočné náklady a stratu príjmu, ktoré vyplývajú z prijatia záväzku. V prípade potreby sa môžu vzťahovať aj na transakčné náklady.

Podpora je obmedzená maximálnou čiastkou ustanovenou v prílohe I.“

6 Podľa článku 74 ods. 1 nariadenia č. 1698/2005:

„Členské štáty prijímajú všetky právne a správne opatrenia..., aby zabezpečili účinnú ochranu finančných záujmov Spoločenstva.“

Nariadenie č. 1974/2006

7 Nariadenie č. 1974/2006 bolo zrušené delegovaným nariadením Komisie (EÚ) č. 807/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a ktorým sa zavádzajú prechodné ustanovenia (Ú. v. EÚ L 227, 2014, s. 1). Podľa článku 19 delegovaného nariadenia č. 807/2014 sa však nariadenie č. 1974/2006 naďalej uplatňuje na operácie vykonávané podľa programov schválených Komisiou podľa nariadenia č. 1698/2005 pred 1. januárom 2014.

8 Podľa znenia článku 1 nariadenia č. 1974/2006:

„Týmto nariadením sa ustanovujú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia (ES) č. 1698/2005, pokiaľ ide o zásady a všeobecné pravidlá podpory rozvoja vidieka, osobitné a spoločné ustanovenia pre opatrenia zamerané na rozvoj vidieka, ako aj ustanovenia o oprávnenosti a administratívne ustanovenia s výnimkou ustanovení o kontrolách.“

9 Článok 44 nariadenia č. 1974/2006 stanovoval:

„1. Ak sa celý podnik príjemcu alebo jeho časť prevádza na inú osobu v období, počas ktorého trvá daný záväzok ako podmienka pre poskytnutie sérií pomoci, táto iná osoba môže prevziať záväzok na zvyšok obdobia. Ak sa záväzok neprevezme, príjemca uhradí poskytnutú pomoc.“

2. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, že nebudú požadovať uhradenie uvedené v odseku 1 v týchto prípadoch:

- a) ak príjemca, ktorý už splnil značnú časť príslušného záväzku, definitívne končí svoju poľnohospodársku činnosť a nie je možné, aby nástupca prevzal záväzok;
- b) ak sa prevod časti príjemcovho podniku uskutoční počas obdobia predĺženia záväzku v súlade s druhým pododsekom článku 27 ods. 12 a ak sa prevod netýka viac ako 50 % oblasti, na ktorú sa vzťahoval záväzok pred predĺžením;
- c) ak sa príjemcov podnik alebo jeho časť prevedie organizácii, ktorá je zameraná na ochranu prírody v záujme zachovania životného prostredia, pod podmienkou, že je účelom prevodu stála zmena využívania pôdy na účel ochrany prírody a že z neho vyplynie význačný prospech pre životné prostredie.

3. V prípade malých zmien v situácii podniku môžu členské štáty prijať osobitné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby uplatňovanie odseku 1 nevedlo v súvislosti s prijatým záväzkom k nenáležitému výsledkom.

Na účely prvého pododseku sa za malú zmenu považuje najviac 10-percentné zníženie výmery podniku, na ktorý sa vzťahuje záväzok.“

10 Článok 47 uvedeného nariadenia stanovoval:

„1. Členské štáty môžu uznať najmä tieto kategórie zásahu vyššej moci alebo mimoriadnych okolností, za ktorých nebudú požadovať čiastočné alebo úplné uhradenie pomoci, ktorú dostal príjemca:

- a) úmrtie príjemcu;
- b) dlhodobá odborná nespôsobilosť príjemcu;
- c) vyvlastnenie veľkej časti podniku, ktoré sa nemohlo predpokladať v deň prijatia záväzku;
- d) ťažká živelná pohroma, ktorá vážne postihuje pôdu podniku;
- e) neočakávané zničenie budov podniku vyhradených pre hospodárske zvieratá;
- f) epizootické ochorenie postihujúce všetky hospodárske zvieratá poľnohospodára alebo jeho časť.

2. Prípady zásahu vyššej moci alebo mimoriadnych okolností oznámi príjemca alebo ním poverená osoba príslušnému orgánu spolu s príslušnými dôkazmi, ktoré vyžaduje tento orgán, a to do 10 pracovných dní od dátumu, ku ktorému príjemca alebo ním poverená osoba sú schopné tak urobiť.“

Nariadenie (EÚ) č. 65/2011

- 11 Nariadenie Komisie (EÚ) č. 65/2011 z 27. januára 2011, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005, pokiaľ ide o realizáciu kontrolných postupov a krízového plnenia pri opatreniach na podporu rozvoja vidieka (Ú. v. EÚ L 25, 2011, s. 8), bolo s účinnosťou od 1. januára 2015 zrušené delegovaným nariadením Komisie (EÚ) č. 640/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 vzhľadom na integrovaný administratívny a kontrolný systém, podmienky zamietnutia alebo odňatia platieb a administratívne sankcie uplatniteľné na priame platby, podporné nariadenia na rozvoj vidieka a krízové plnenie (Ú. v. EÚ L 181, 2014, s. 48). Podľa článku 43 delegovaného nariadenia č. 640/2014 sa však nariadenie č. 65/2011 naďalej uplatňuje na žiadosti o platbu a žiadosti o podporu týkajúce sa roku 2014 a predchádzajúcich rokov.
- 12 Podľa znenia článku 18 nariadenia č. 65/2011:

„1. Požadovaná pomoc sa zníži alebo zamietne, ak nie sú splnené tieto povinnosti a kritériá:

- a) pokiaľ ide o opatrenia uvedené v článku 36 písm. a) bode... v)... nariadenia [č. 1698/2005], príslušné povinné normy, ako aj minimálne požiadavky na používanie hnojív a prípravkov na ochranu rastlín, iné ako príslušné povinné požiadavky uvedené v článk[u] 40 ods. 2... nariadenia [č. 1698/2005] a záväzky, ktoré presahujú tieto normy a požiadavky, alebo
- b) kritériá oprávnenosti, iné ako kritériá týkajúce sa veľkosti plochy alebo počtu deklarovaných zvierat.

V prípade viacročných záväzkov, sa zníženia pomoci, vylúčenie alebo vrátenie tiež uplatňujú na sumy, ktoré už boli vyplatené v predchádzajúcich rokoch za uvedený záväzok.

2. Členský štát získa späť a/alebo zamietne podporu alebo určí výšku zníženia pomoci, konkrétne na základe závažnosti, rozsahu a trvalého charakteru nedodržiavania záväzkov.

...“

Vykonávacie nariadenie (EÚ) č. 809/2014

- 13 Podľa článku 8 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 809/2014 zo 17. júla 2014, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 v súvislosti s integrovaným administratívnym a kontrolným systémom, opatreniami na rozvoj vidieka a krízovým plnením (Ú. v. EÚ L 227, 2014, s. 69):

„1. Na účely tohto článku:

- a) ‚prevod podniku‘ je predaj, prenájom alebo akýkoľvek podobný typ transakcie v súvislosti s príslušnými produkčnými jednotkami;
- b) ‚prevádzajúci‘ je príjemca, ktorého podnik sa prevádza na iného príjemcu;
- c) ‚nadobúdateľ‘ je príjemca, ktorému sa podnik previedol.

2. Keď sa celý podnik prevádza z jedného príjemcu na druhého po podaní žiadosti o pomoc, žiadosti o podporu alebo žiadosti o platbu a predtým, než sa splnili všetky podmienky poskytnutia pomoci alebo podpory, prevádzajúcemu sa v súvislosti s prevedeným podnikom neposkytne žiadna pomoc alebo podpora.

3. Pomoc alebo platba, o ktorú žiadal prevádzajúci, sa poskytne nadobúdateľovi, keď:

- a) nadobúdateľ počas obdobia, ktoré majú stanoviť členské štáty, informuje príslušný orgán o prevode a požiada o vyplatenie pomoci a/alebo podporu;
- b) nadobúdateľ predloží akýkoľvek dôkaz, ktorý požaduje príslušný orgán;
- c) všetky podmienky poskytnutia pomoci a/alebo podpory v súvislosti s prevedeným podnikom sú splnené.

4. Keď nadobúdateľ informuje príslušný orgán a požiada o vyplatenie pomoci a/alebo podporu v súlade s odsekom 3 písm. a):

- a) všetky práva a povinnosti prevádzajúceho vyplývajúce z právneho vzťahu medzi prevádzajúcim a príslušným orgánom, ktoré vznikli podaním žiadosti o pomoc, žiadosti o podporu alebo žiadosti o platbu sa preniesú na nadobúdateľa;
- b) všetky opatrenia potrebné na poskytnutie pomoci a/alebo podpory a všetky vyhlásenia prevádzajúceho pred prevodom sa prisudzujú nadobúdateľovi na účely uplatňovania príslušných pravidiel Únie;

...“

- 14 Podľa článku 76 vykonávacieho nariadenia č. 809/2014 sa toto nariadenie uplatňuje na žiadosti o pomoc, žiadosti o podporu alebo žiadosti o platbu týkajúce sa rokov nároku alebo prémieových období začínajúcich sa 1. januára 2015.

Rumunské právo

- 15 Článok 17 ordonanță de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora (mimoriadne nariadenie vlády č. 66/2011 o prevencii, zisťovaní a sankcionovaní nezrovnalostí zistených pri získavaní a využívaní prostriedkov z európskych fondov a/alebo súvisiacich vnútroštátnych verejných prostriedkov), z 29. júna 2011 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 461 z 30. júna 2011), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej, stanovuje:

„Všetky opatrenia prijaté na zistenie nezrovnalostí a na stanovenie rozpočtových pohľadávok vyplývajúcich z takejto nezrovnalosti sa vykonávajú v súlade so zásadou proporcionality, pričom sa zohľadňuje povaha a závažnosť zistených nezrovnalostí, ako aj jej rozsah a finančné dôsledky.“

- 16 Článok 30 ods. 1 ordonanță de urgență a guvernului nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015-2020 și pentru modificarea art. 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură (mimoriadne nariadenie vlády č. 3/2015, ktorým sa schvaľujú schémy platieb poskytovaných v odvetví

poľnohospodárstva na obdobie rokov 2015 – 2020 a ktorým sa mení článok 2 zákona č. 36/1991 o poľnohospodárskych podnikoch a iných formách združovania v poľnohospodárstve) z 18. marca 2015 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 191 z 23. marca 2015), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej, stanovuje:

„Na účely financovania, riadenia a monitorovania spoločnej poľnohospodárskej politiky sa za „vyššiu moc“ alebo „mimoriadne okolností“ môžu považovať najmä tieto prípady:

...

f) vyvlastnenie celého podniku alebo jeho veľkej časti, ak sa uvedené vyvlastnenie nedalo predpokladať v deň podania žiadosti.“

17 Podľa článku 31 tohto nariadenia:

„1. Prípady vyššej moci a mimoriadnych okolností sa spolu s relevantnými dôkazmi o tom, že nastali situácie uvedené v článku 30 ods. 1, písomne oznámia agentúre APIA do pätnástich pracovných dní odo dňa, keď je príjemca alebo jeho právny nástupca schopný tak urobiť.

2. Ak príjemca alebo jeho právny nástupca lehotu stanovenú v odseku 1 prekročí, na oznámenie sa neprihliada.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 18 Žiadosťou o pomoc predloženou agentúre APIA 18. januára 2013 spoločnosť Avicola Crevedia SA, prevádzkovateľ hydínového bitúnku, dobrovoľne prijala na základe článku 40 nariadenia č. 1698/2005 záväzok týkajúci sa životných podmienok zvierat na obdobie piatich rokov.
- 19 Počas päťročného obdobia tohto záväzku bol celý podnik, o ktorý ide vo veci samej, prvý raz prevedený na spoločnosť Abator Avicola Crevedia, SRL, ktorá uvedený záväzok prevzala 15. novembra 2013, a druhý raz na Groenland Poultry, ktorá ten istý záväzok tiež prevzala a 2. apríla 2015 ho zaregistrovala v APIA.
- 20 Na tento účel uzavrela Groenland Poultry 30. marca 2015 dve zmluvy. Na jednej strane uzavrela zmluvu o prevode poľnohospodárskeho podniku a o prevzatí záväzkov so spoločnosťou Abator Avicola Crevedia, ktorá sa vzdala prijatia platby pomoci, o ktorú požiadala APIA 13. novembra rok predtým, pričom Groenland Poultry sa zaviazala splniť záväzky, ktoré Abator Avicola Crevedia podpísala vo formulári žiadosti o pomoc a preukázať splnenie podmienok prípustnosti na získanie pomoci.
- 21 Na druhej strane Groenland Poultry uzavrela zmluvu o prenájme na obdobie piatich rokov so spoločnosťou Agrolis Group SRL, voči ktorej bolo vedené insolvenčné konanie, ktoré sa začalo 6. marca 2014, týkajúce sa priestorov a výrobných zariadení uvedeného podniku patriacich tejto spoločnosti, ktorá obsahovala odkladaciu podmienku v prospech prenajímateľa, podľa ktorej mala byť uvedená zmluva schválená veriteľským výborom uvedenej spoločnosti v rámci tohto konania.

- 22 Rozhodnutím o platbe zo 4. decembra 2015 APIA vyplatila Groenland Poultry na základe žiadosti z 13. novembra 2014 sumu 1 506 915,86 rumunských lei (RON) (približne 337 000 eur). V nadväznosti na jej žiadosti o platbu podané a zmenené 13. novembra 2015 a 15. júna 2016 APIA tiež vyplatila spoločnosti Groenland Poultry 5. októbra 2016 sumu 850 673,62 RON (približne 190 000 eur), ako aj 29. marca 2017 sumu 375 941,35 RON (približne 82 000 eur) rozhodnutím o zálohovej platbe.
- 23 Keďže Groenland Poultry nepredložila žiadosť o platbu za piaty rok plnenia záväzku, APIA jej zaslala oznámenie o nepredložení žiadosti. likvidátor spoločnosti Groenland Poultry 18. apríla 2017 informoval, že voči spoločnosti Groenland Poultry je vedené konkurzné konanie.
- 24 Dňa 21. apríla 2017 APIA vydala na základe článku 8 vykonávacieho nariadenia č. 809/2014 štyri zápisnice, v ktorých konštatovala nezrovnalosti a určila rozpočtové pohľadávky a nariadila vymáhať od spoločnosti Groenland Poultry sumy vo výške 6 940 168,72 RON (približne 1 527 000 eur), 4 562 717,78 RON (približne 1 004 000 eur), 1 506 915,86 RON a 850 673,62 RON, za prvý až štvrtý rok záväzku z dôvodu, že táto spoločnosť, voči ktorej je vedené konkurzné konanie, už nevykonávala činnosť, a teda nemohla preukázať plnenie päťročného záväzku.
- 25 Po tom, čo APIA zamietla sťažnosti, ktoré podala Groenland Poultry proti týmto zápisniciam, táto spoločnosť podala žalobu, ktorou sa domáhala zrušenia zamietavých rozhodnutí agentúry APIA na Tribunalul București (Vyšší súd Bukurešť, Rumunsko), pričom tvrdila, že nemohla plniť záväzok počas roka 2017 z dôvodu „vyvlastnenia“ v zmysle článku 47 ods. 1 písm. c), nariadenia č. 1974/2006 alebo podobnej okolnosti, a to oznámenia prenajímateľa z 26. júla 2016 o nesplnení odkladacej podmienky uvedenej v nájomnej zmluve spolu so žiadosťou o uvoľnenie priestorov, ktoré vyplynulo zo začatia konkurzného konania voči spoločnosti Agroli Group 9. mája 2016. Groenland Poultry, okrem toho tvrdila, že článok 44 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia je uplatniteľný, a namietala porušenie zásady proporcionality.
- 26 Rozsudkom z 26. októbra 2018 tento súd túto žalobu zamietol. Najprv sa domnieval, že podľa článku 44 uvedeného nariadenia a článku 8 vykonávacieho nariadenia č. 809/2014 Groenland Poultry nadobudla práva a prevzala povinnosti prevádzajúceho, ako aj implicitne dôsledky nesplnenia podmienok prípustnosti na získanie predmetnej pomoci. Uvedený súd sa ďalej domnieval, že článok 47 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1974/2006 sa v prejednávanej veci neuplatňuje z dôvodu, že okolnosti, na ktoré sa Groenland Poultry odvolávala ako na výnimku, nepredstavujú vyvlastnenie, ktoré by podľa vnútroštátneho práva zodpovedalo prevzatiu majetku štátom vo verejnom záujme, a v čase prijatia záväzku neboli nepredvídateľné. Okrem toho tieto okolnosti neboli oznámené v lehote stanovenej v článku 47 ods. 2 tohto nariadenia. Okrem toho zásada proporcionality bola dodržaná. S odkazom na článok 44 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1974/2006 ten istý súd uviedol, že nebolo preukázané splnenie podmienky týkajúcej sa nemožnosti prevzatia záväzku a že APIA konala v rámci priestoru na voľnú úvahu stanoveného v tomto článku.
- 27 Na základe odvolania podaného spoločnosťou Groenland Poultry proti tomuto rozsudku vnútroštátny súd, Curtea de Apel București (Odvolací súd Bukurešť, Rumunsko), rozhodujúci v poslednom stupni uvádza, že z doslovného výkladu článku 47 ods. 1 tohto nariadenia vyplýva, že zoznam prípadov „vyššej moci alebo mimoriadnych okolností“ uvedený v tomto ustanovení nie je vyčerpávajúci a že pojmy „vyššia moc“ a „mimoriadne okolnosti“ nemožno v prípade absencie odkazu na vnútroštátne právo vymedziť odkazom na toto právo. Tento súd sa však pýta, či v prejednávanej veci skutočnosť, že pri uzavretí nájomnej zmluvy bolo voči prenajímateľovi

začaté insolvenčné konanie, bráni uplatneniu uvedeného ustanovenia, pričom poznamenáva, že APIA sa nedomnieva, že táto skutočnosť predstavuje prekážku prevodu podniku a vyplatenia pomoci pre Groenland Poultry.

- 28 Uvedený súd sa okrem toho pýta na výklad článku 44 ods. 1 a článku 44 ods. 2 písm. a) uvedeného nariadenia vzhľadom na zásadu proporcionality v kontexte, v ktorom APIA uložila spoločnosti Groenland Poultry povinnosť uhradiť celkovú sumu 14 236 417,32 RON (približne 2 900 000 eur), hoci v skutočnosti dostala len sumu 2 658 185,04 RON (približne 540 000 eur) a rozdiel medzi týmito dvoma sumami bol vyplatený predchádzajúcim príjemcom za prvé dva roky päťročného záväzku. Okrem toho bol tento záväzok dodržaný počas prvých štyroch rokov a ukončenie činnosti spoločnosti Groenland Poultry v poslednom roku uvedeného záväzku sa zdá byť spôsobené dôvodmi, ktoré nemohla ovplyvniť.
- 29 Napokon vnútroštátny súd uvádza, že podmienka, podľa ktorej „nie je možné, aby nástupca prevzal záväzok“, uvedená v tomto ustanovení, zrejme vyžaduje predloženie dôkazov, a nie abstraktný dôkaz o neexistencii akéhokoľvek zainteresovaného nástupcu. V tejto súvislosti tento súd spresňuje, že Groenland Poultry predložila dôkazy, z ktorých vyplýva, že spoločnosť Vitall SRL mala záujem prevziať tento záväzok, ale nezískala potrebné zdravotné a veterinárne povolenia potrebné na prevzatie poľnohospodárskej činnosti, a to napriek dohode veriteľského výboru spoločnosti Agrolis Group o prenájme priestorov, o ktoré ide vo veci samej.
- 30 Za týchto podmienok Curtea de Apel București (Odvolací súd Bukurešť) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa článok 47 ods. 1 nariadenia [č. 1974/2006] vykladať v tom zmysle, že do kategórie ‚zásahu vyššej moci alebo mimoriadnych okolností‘ patria aj prípady, keď príjemca pomoci stratí právo užívať prenajatý majetok v dôsledku ukončenia nájomnej zmluvy z dôvodu platobnej neschopnosti vlastníka prenajatého majetku (prenajímateľa)?
 2. Má sa článok 44 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1974/2006 vzhľadom na zásadu proporcionality vykladať v tom zmysle, že ak počas obdobia plnenia záväzku prijatého ako podmienka poskytnutia pomoci, dôjde k úplnému alebo čiastočnému prevodu podniku príjemcu na inú osobu a tento druhý príjemca napriek tomu, že splnil podstatnú časť svojho záväzku, definitívne skončí svoju poľnohospodársku činnosť a nie je možné, aby nástupca prevzal záväzok, druhý príjemca [pomoci] musí uhradiť pomoc, ktorú prijal (za obdobie, v ktorom bol príjemcom pomoci) alebo musí uhradiť aj pomoc, ktorú prijal prvý príjemca pomoci?
 3. Za akých podmienok môže vnútroštátny súd pri výklade článku 44 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1974/2006 konštatovať, že ‚nie je možné, aby nástupca prevzal záväzok‘?

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

O prípustnosti

- 31 APIA a rumunská vláda spochybňujú prípustnosť prvej otázky z dôvodu, že článok 47 ods. 1 nariadenia č. 1974/2006, ktorého sa táto otázka týka, nie je uplatniteľný na spor vo veci samej. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania totiž vyplýva, že Groenland Poultry neoznámila agentúre APIA existenciu okolností predstavujúcich zásah vyššej moci alebo mimoriadnych okolností v lehote stanovenej v článku 47 ods. 2 tohto nariadenia.
- 32 V súlade s ustálenou judikatúrou v rámci spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi zakotvanej v článku 267 ZFEÚ prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti prípadu posúdil tak nevyhnutnosť podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania na účely prijatia svojho rozsudku, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdny dvor. Preto pokiaľ sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť. Z toho vyplýva, že pri otázkach týkajúcich sa práva Únie platí domnienka relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené [rozsudok z 21. marca 2023, Mercedes Benz Group (Zodpovednosť výrobcov vozidiel vybavených rušiacimi zariadeniami), C-100/21, EU:C:2023:229, body 52 a 53, ako aj citovaná judikatúra).
- 33 V prejednávanej veci vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania uviedol, že výklad článku 47 ods. 1 nariadenia č. 1974/2006 je nevyhnutný na účely rozhodnutia o opravnom prostriedku, ktorý mu bol predložený proti rozsudku Tribunalul București (Vyšší súd Bukurešť) uvedenému v bode 26 tohto rozsudku. Z tohto návrhu pritom vyplýva, že hoci podľa tohto súdu Groenland Poultry neoznámila agentúre APIA okolnosti, ktoré predstavujú zásah vyššej moci alebo mimoriadnych okolností v lehote stanovenej v článku 47 ods. 2 tohto nariadenia, čo táto spoločnosť spochybnila, uvedený súd zároveň rozhodol, že článok 47 ods. 1 uvedeného nariadenia sa na spor vo veci samej neuplatňuje, keďže okolnosti spomínané uvedenou spoločnosťou nepredstavujú vyvlastnenie v zmysle tohto ustanovenia.
- 34 Nezdá sa teda zjavné, že by výklad uvedeného ustanovenia nemal žiadnu súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej alebo že by problém, o ktorý ide vo veci samej, mal hypotetickú povahu.
- 35 Z toho vyplýva, že prvá otázka je prípustná.

O veci samej

- 36 Na úvod treba uviesť, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že nemožnosť spoločnosti Groenland Poultry pokračovať vo viacročnom záväzku v oblasti životných podmienok zvierat až do konca vyplýva zo skutočnosti, že Agrolis Group po svojom konkurze

vypovedala nájomnú zmluvu, o ktorú ide vo veci samej. Z tohto návrhu tiež vyplýva, že v čase uzavretia tejto nájomnej zmluvy už bolo voči spoločnosti Agrolis Group vedené konkurzné konanie, čo je dôvod, pre ktorý uvedená zmluva obsahovala odkladaciu podmienku uvedenú v bode 21 tohto rozsudku, ktorá tejto spoločnosti umožnila ju vypovedať.

- 37 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 47 ods. 1 nariadenia č. 1974/2006 vykladať v tom zmysle, že strata práva užívať prenajatý majetok v dôsledku ukončenia nájomnej zmluvy týkajúcej sa tohto majetku v dôsledku konkurzu prenajímateľa, ktorý bol v čase uzavretia tejto zmluvy predmetom insolvenčného konania, predstavuje „zásah vyššej moci alebo mimoriadnych okolností“ v zmysle tohto ustanovenia.
- 38 V tejto súvislosti treba konštatovať, že uvedené ustanovenie neobsahuje taxatívny zoznam udalostí, ktoré môžu predstavovať zásah vyššej moci alebo mimoriadnych okolností, ako to vyplýva z pojmu „najmä“ uvedeného v tom istom ustanovení.
- 39 Okrem toho podľa judikatúry Súdneho dvora sa za zásah vyššej moci považuje akákoľvek udalosť vyplývajúca z neobvyklých a nepredvídateľných okolností nezávislých od vôle hospodárskeho subjektu, ktorej dôsledkom sa nedalo zabrániť napriek všetkej starostlivosti, ktorú tento subjekt vynaložil (rozsudok zo 16. februára 2023, Zamestník izpálnitelen direktor na Dăržaven fond „Zemedelje“, C-343/21, EU:C:2023:111, bod 58 a citovaná judikatúra).
- 40 Keďže však nemožnosť príjemcu pokračovať v plnení viacročného záväzku v oblasti životných podmienok zvierat vyplýva z ukončenia nájomnej zmluvy v dôsledku konkurzu zmluvného partnera tohto príjemcu, ktorý bol v čase uzavretia tejto zmluvy predmetom insolvenčného konania, táto nemožnosť nemôže byť spôsobená okolnosťami nesúvisiacimi, neobvyklými a nepredvídateľnými v zmysle tejto judikatúry.
- 41 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 47 ods. 1 nariadenia č. 1974/2006 sa má vykladať v tom zmysle, že strata práva užívať prenajatý majetok z dôvodu ukončenia nájomnej zmluvy týkajúcej sa tohto majetku v dôsledku konkurzu prenajímateľa, ktorý bol v čase uzavretia tejto zmluvy predmetom insolvenčného konania, nepredstavuje „zásah vyššej moci alebo mimoriadnych okolností“ v zmysle tohto ustanovenia.

O druhej otázke

O prípustnosti

- 42 APIA a rumunská vláda spochybňujú prípustnosť druhej otázky z dôvodu, že sa týka výkladu článku 44 ods. 2 nariadenia č. 1974/2006, ktorý nie je uplatniteľný na spor vo veci samej. Tvrdia, že rumunský zákonodarca sa rozhodol neprevziať do vnútroštátneho práva prípady upravené v tomto ustanovení, v ktorých sa členské štáty môžu rozhodnúť, že nebudú požadovať uhradenie uvedené v odseku 1 tohto článku.
- 43 V tejto súvislosti z tejto otázky a z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že uvedenou otázkou sa vnútroštátny súd pýta na výklad článku 44 ods. 1 a 2 tohto nariadenia v spojení so zásadou proporcionality, ktorá je súčasťou všeobecných zásad práva Únie, a najmä so zreteľom na vzťah medzi zásadou stanovenou v tomto odseku 1 a výnimkami stanovenými v tomto odseku 2.

- 44 Vnútroštátny súd okrem toho spresnil, že rozhodnutie o opravnom prostriedku, o ktorom rozhoduje, závisí do značnej miery od výkladu článku 44 ods. 2 uvedeného nariadenia.
- 45 Nie je teda zrejmé, že výklad práva Únie, o ktorý žiada vnútroštátny súd, nemá žiadny vplyv na existenciu alebo predmet sporu, alebo že problém, o ktorý ide vo veci samej, má hypotetickú povahu.
- 46 V súlade s judikatúrou citovanou v bode 32 tohto rozsudku je preto druhá otázka prípustná.

O veci samej

- 47 Na úvod treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, zavedeného článkom 267 ZFEÚ, prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť prejednávaný spor. V tomto smere Súdnemu dvoru v prípade potreby prináleží preformulovať položené otázky. Okrem toho môže Súdny dvor vziať do úvahy aj ustanovenia práva Únie, na ktoré sa vnútroštátny súd v znení svojej otázky neodvolával (rozsudok z 15. júla 2021 Ministrstvo za obrambo, C-742/19, EU:C:2021:597, bod 31 a citovaná judikatúra).
- 48 V tejto súvislosti treba vzhľadom na skutočnosti uvedené vnútroštátnym súdom, ako sú uvedené v bode 43 tohto rozsudku, konštatovať, že tento súd sa svojou druhou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 44 ods. 1 a článok 44 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1974/2006 v spojení so zásadou proporcionality vykladať v tom zmysle, že ak počas obdobia plnenia záväzku prijatého ako podmienka poskytnutia podpory dôjde k prevodu podniku príjemcu na inú osobu, ktorá dobrovoľne prevezme tento záväzok a ktorá následne definitívne ukončí svoju poľnohospodársku činnosť, je tento posledný príjemca pomoci povinný uhradiť prijatú pomoc v súvislosti s celým uvedeným záväzkom, vrátane súm, ktoré dostali predchádzajúci príjemcovia tejto pomoci, a to aj v prípade, že príjemca už splnil značnú časť svojho záväzku a nie je možné, aby nástupca prevzal záväzok.
- 49 Rumunská vláda, APIA a grécka vláda vo svojich písomných pripomienkach tiež odkázali na článok 18 nariadenia č. 65/2011, ktorý podobne ako nariadenie č. 1974/2006 stanovoval pravidlá uplatňovania nariadenia č. 1698/2005, ale na rozdiel od tohto nariadenia sa netýka najmä uplatňovania spoločných a osobitných ustanovení uplatniteľných na opatrenia na podporu rozvoja vidieka, ale uplatňovania kontrolných postupov a krízového plnenia pre tieto opatrenia. Článok 44 nariadenia č. 1974/2006, ktorého uplatnenie na spor vo veci samej nie je spochybnené, však upravuje osobitné situácie, na ktoré sa nevzťahuje tento článok 18, a to situácie, v ktorých dochádza k prevodu podniku príjemcu počas obdobia plnenia záväzku prijatého ako podmienka na poskytnutie pomoci. Nezdá sa teda, že uvedený článok 18 je pre tento spor relevantný.
- 50 V súlade s ustálenou judikatúrou treba na účely výkladu ustanovenia práva Únie zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou (rozsudok zo 14. októbra 2021, José Cánovas Pardo, C-186/18, EU:C:2021:849, bod 23 a citovaná judikatúra).
- 51 V tejto súvislosti článok 44 ods. 1 nariadenia č. 1974/2006 stanovuje, že ak sa podnik príjemcu prevádza na inú osobu v období, počas ktorého trvá daný záväzok ako podmienka pre poskytnutie sérií pomoci, „táto iná osoba môže prevziať záväzok na zvyšok obdobia“ a že „ak sa záväzok neprevezme, príjemca uhradí poskytnutú pomoc“.

- 52 Zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že jasným a presným spôsobom stanovuje zásadu, podľa ktorej je príjemca povinný uhradiť prijatú pomoc v prípade prevodu podniku na inú osobu počas obdobia záväzku, pokiaľ táto posledná uvedená tento záväzok neprevezme.
- 53 Z toho tiež vyplýva, ako uviedol generálny advokát v bode 42 svojich návrhov, že osoba, ktorá prevezme podnik a ktorá sa rozhodne prevziať aj záväzok prijatý príjemcom pomoci, nahrádza príjemcu pomoci vo všetkých záväzkoch a povinnostiach na zvyšok obdobia. V súlade s logikou uvedeného ustanovenia sa preto táto osoba stáva príjemcom a v prípade následného prevodu tohto podniku na inú osobu je povinná uhradiť prijatú pomoc, pokiaľ táto posledná uvedená osoba sama neprevezme tento záväzok na zvyšok obdobia, čím ju zbaví jej záväzkov a povinností.
- 54 Článok 44 ods. 2 nariadenia č. 1974/2006 okrem toho stanovuje, že „členské štáty sa môžu rozhodnúť, že nebudú požadovať uhradenie uvedené v odseku 1 v týchto prípadoch“ uvedených v tomto odseku 2 písm. a) až c). V súlade s týmto článkom 44 ods. 2 sa teda toto uhradenie nemusí vyžadovať, ako sa uvádza v písmene a), „ak príjemca, ktorý už splnil značnú časť príslušného záväzku, definitívne končí svoju poľnohospodársku činnosť a nie je možné, aby nástupca prevzal záväzok“, ako je uvedené v písmene b) v prípade čiastočného prevodu podniku počas obdobia predĺženia záväzku a ako je uvedené v písmene c) v prípade prevodu podniku na organizáciu ochrany prírody.
- 55 Článok 44 ods. 3 nariadenia č. 1974/2006 tiež umožňuje členským štátom prijať osobitné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby v prípade menších zmien situácie podniku, uplatňovanie článku 44 ods. 1 tohto nariadenia nevedlo k nenáležitým výsledkom v súvislosti s prijatými záväzkami.
- 56 Z toho vyplýva, že článok 44 ods. 2 a 3 nariadenia č. 1974/2006 stanovuje fakultatívne výnimky, ktoré sa ako také musia vykladať prísne, zo zásady uhradenia pomoci príjemcom v prípade prevodu podniku bez toho, aby nadobúdateľ prevzal viacročný záväzok.
- 57 Z doslovného a kontextuálneho výkladu článku 44 ods. 1 tohto nariadenia tiež vyplýva, že ak je počas obdobia plnenia záväzku prijatého ako podmienka poskytnutia pomoci podnik príjemcu prevedený na inú osobu, ktorá dobrovoľne prevezme tento záväzok a ktorá následne definitívne ukončí svoju poľnohospodársku činnosť, je tento posledný príjemca pomoci povinný uhradiť pomoc prijatú v súvislosti s celým uvedeným záväzkom, vrátane súm, ktoré dostali predchádzajúci príjemcovia tejto pomoci, iba ak sa dotknutý členský štát nerozhodol nepožadovať toto uhradenie na základe výnimiek stanovených v článku 44 ods. 2 a 3 uvedeného nariadenia.
- 58 V opačnom prípade bude tento posledný príjemca pomoci povinný uhradiť celú prijatú pomoc, vrátane pomoci predchádzajúcich príjemcov, aj keď už splnil značnú časť svojho záväzku a jeho prevzatie nie je možné.
- 59 Keďže Groenland Poultry sa v rámci sporu vo veci samej odvolávala na uplatnenie článku 44 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1974/2006, zatiaľ čo rumunská vláda a APIA vo svojich pripomienkach predložených Súdnemu dvoru uviedli, že rumunský zákonodarca sa rozhodol neprevziať do vnútroštátneho práva výnimku stanovenú týmto ustanovením, treba spresniť, že prebratie tohto článku 44 ods. 2 písm. a) do vnútroštátneho práva nie je povinné. Z toho vyplýva, že pokiaľ ide o toto fakultatívne ustanovenie, členské štáty musia osobitne rozhodnúť, či túto výnimku preberú do vnútroštátneho práva. Hoci si na tento účel môžu zvoliť normatívnu techniku, ktorá sa im zdá byť najvhodnejšia, vnútroštátne opatrenia vykonávajúce takéto ustanovenie musia mať

nespochybniteľnú záväznú silu a musia spĺňať požiadavky presnosti a jasnosti vyžadované na zabezpečenie istoty právnych situácií (pozri analogicky rozsudok zo 4. júna 2009, SALIX Grundstücks-Vermietungsgesellschaft, C-102/08, EU:C:2009:345, body 52, 55 až 57 a citovanú judikatúru).

- 60 V prípade neexistencie vnútroštátnych predpisov spĺňajúcich tieto podmienky sa príjemca pomoci, akým je Groenland Poultry, nemôže odvolávať na uvedené ustanovenie pred vnútroštátnymi súdmi.
- 61 Výklad článku 44 nariadenia č. 1974/2006 uvedený v bodoch 57 a 58 tohto rozsudku je v súlade s cieľmi právnej úpravy, ktorej súčasťou je tento článok 44.
- 62 Ako totiž uviedol generálny advokát v bode 46 svojich návrhov, na účely dosiahnutia cieľa, na ktorý bola pomoc poskytnutá, a to v súlade s článkom 36 písm. a) bodom v) a článkom 40 nariadenia č. 1698/2005, ktorým je podpora životných podmienok zvierat, je nevyhnutné, aby sa viacročný záväzok zachoval až do jeho skončenia.
- 63 Súdny dvor už zdôraznil dôležitosť realizácie viacročných záväzkov až do konca, a uviedol, že podmienky poskytovania pomoci sa musia dodržiavať počas celého obdobia záväzkov. Predovšetkým sa domnieval, že ak by niektorá z týchto podmienok, ako napríklad predloženie ročnej žiadosti o vyplatenie, nebola splnená, a to ani raz, pomoc by nebolo možné poskytnúť bez toho, aby zásada proporcionality bránila tomu, aby sa od príjemcu vyžadovalo vrátenie celej sumy (pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. mája 2012, Hehenberger, C-188/11, EU:C:2012:312, body 35 až 37; zo 7. februára 2013, Pusts, C-454/11, EU:C:2013:64, body 35 až 37, ako aj z 26. mája 2016, Ezernieki, C-273/15, EU:C:2016:364, body 41 až 46).
- 64 Rovnako cieľ účinnej ochrany finančných záujmov Európskej únie, ktorý musia členské štáty zabezpečiť, ako to vyplýva z článku 74 ods. 1 nariadenia č. 1698/2005, svedčí v prospech výkladu článku 44 nariadenia č. 1974/2006, tak ako vyplýva z bodov 57 a 58 tohto rozsudku. Bolo by totiž jednoduché obísť zásadu uhradenia stanovenú v článku 44 ods. 1 tohto posledného uvedeného nariadenia, ak by prvý príjemca pomoci previedol svoj záväzok na iného príjemcu a ak by tento príjemca okamžite odstúpil od viacročného záväzku pred jeho ukončením bez toho, aby to malo pre oboch finančné dôsledky.
- 65 Napokon, pokiaľ ide o zásadu proporcionality treba pripomenúť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že táto zásada vyžaduje, aby akty inštitúcií Únie boli vhodné na dosiahnutie legitímnych cieľov sledovaných predmetnou právnou úpravou a neprekračovali hranice toho, čo je potrebné na uskutočnenie týchto cieľov, pričom pokiaľ sa ponúka výber medzi viacerými vhodnými opatreniami, je potrebné prikloniť sa k najmenej obmedzujúcemu opatreniu, a spôsobené ťažkosti nesmú byť neprimerané vo vzťahu k sledovaným cieľom (rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Parlament a Rada, C-157/21, EU:C:2022:98, bod 353, ako aj citovaná judikatúra). V prejednávanej veci treba uviesť, že v prípade prevodu podniku príjemcu pomoci na inú osobu, ktorá neprevezme viacročný záväzok na zvyšok obdobia, členské štáty sa môžu nielen rozhodnúť, podľa článku 44 ods. 2 a 3 nariadenia č. 1974/2006, že nebudú požadovať uhradenie stanovené v článku 44 ods. 1 tohto nariadenia, ale že povinnosť uhradenia vyplývajúca z tohto posledného uvedeného ustanovenia je primeraná a nevyhnutná na dosiahnutie cieľa spočívajúceho v podpore životných podmienok zvierat, na ktoré bola pomoc poskytnutá. Táto povinnosť uhradenia má totiž zabezpečiť, že príjemca urobí všetko, čo je v jeho silách, aby splnil viacročný záväzok až do jeho skončenia, čo tiež prispieva k účinnej ochrane finančných záujmov Únie.

- 66 Uvedená povinnosť uhradenia nepresahuje ani rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov, ktoré sleduje, ako sú uvedené v predchádzajúcom bode. V tejto súvislosti treba v prvom rade uviesť, ako uviedol generálny advokát v bode 51 svojich návrhov, že znenie článku 44 ods. 1 uvedeného nariadenia a jeho logika sú dostatočne jasné a bezpodmienečné na to, aby umožnili nadobúdateľovi podniku pochopiť, že ak sa rozhodne prevziať viacročný záväzok prevádzajúceho, môže sa od neho vyžadovať vrátenie celej vyplatenej pomoci, vrátane pomoci vyplatenej predchádzajúcim príjemcom.
- 67 V druhom rade článok 8 ods. 4 vykonávacieho nariadenia č. 809/2014, na ktorý sa odvolávajú aj napadnuté rozhodnutia agentúry APIA v prejednávanej veci, výslovne stanovuje, že ak nadobúdateľ podniku informoval príslušný orgán a požiadal o vyplatenie pomoci a/alebo podpory, všetky práva a povinnosti prevádzajúceho vyplývajúce z právneho vzťahu, ktorý vznikol v dôsledku žiadosti o poskytnutie pomoci, podpory alebo platby medzi prevádzajúcim a príslušným orgánom, sa prenesú na nadobúdateľa.
- 68 Ak má nadobúdateľ tohto záväzku možnosť rozhodnúť sa, či prevezme alebo neprevezme viacročný záväzok, ako aj záväzky prevádzajúceho v rovnakom čase ako podnik, môže slobodne prevážiť výhody a nevýhody takéhoto záväzku, medzi ktoré patrí možnosť, že bude musieť uhradiť celú pomoc, vrátane súm, ktoré prijali predchádzajúci príjemcovia. Okrem toho má možnosť vopred sa zmluvne dohodnúť s prevádzajúcim na zodpovednosti, ktorá môže pripadnúť každému z nich v prípade, že príslušný vnútroštátny orgán pristúpil voči nemu, ako k poslednému príjemcovi, k vymáhaniu celej pomoci, ak nebol schopný splniť tento záväzok až do jeho skončenia, z dôvodu definitívneho ukončenia svojej poľnohospodárskej činnosti.
- 69 Treba dodať, že posledný príjemca má prospech z investícií, ktoré už boli uskutočnené vďaka pomoci poskytnutej v prospech životných podmienok zvierat, ktorá je naplánovaná na pôvodne stanovené viacročné obdobie.
- 70 Z toho vyplýva, že povinnosť uhradiť celú pomoc, ktorá je v súlade s článkom 44 ods. 1 nariadenia č. 1974/2006 v nadväznosti na prevod podniku uložená poslednému príjemcovi pomoci, ktorý musí definitívne ukončiť svoju poľnohospodársku činnosť, je primeraná tak cieľu podpory životných podmienok zvierat, ako aj cieľu zabezpečiť účinnú ochranu finančných záujmov Únie.
- 71 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 44 ods. 1 a článok 44 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1974/2006 v spojení so zásadou proporcionality sa má vykladať v tom zmysle, že ak je počas obdobia plnenia záväzku, ktorý bol prevzatý ako podmienka poskytnutia podpory, podnik príjemcu prevedený na inú osobu, ktorá dobrovoľne prevezme tento záväzok a ktorá následne definitívne ukončí svoju poľnohospodársku činnosť, tento posledný príjemca pomoci je povinný uhradiť pomoc, ktorú získal na základe celého uvedeného záväzku, vrátane súm, ktoré prijali predchádzajúci príjemcovia tejto pomoci, iba ak sa dotknutý členský štát rozhodol nepožadovať toto uhradenie na základe výnimky stanovenej v tomto článku 44 ods. 2 písm. a) a podmienky pre túto výnimku sú splnené.

O tretej otázke

- 72 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta na okolnosti, ktoré umožňujú považovať za splnenú podmienku, podľa ktorej „nie je možné, aby nástupca prevzal záväzok“, ako je uvedená v článku 44 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1974/2006.

- 73 Ako však vyplýva z bodu 60 tohto rozsudku, v prípade neexistencie vnútroštátnych predpisov spĺňajúcich podmienky uvedené v bode 59 tohto rozsudku sa príjemca pomoci, akým je Groenland Poultry, nemôže dovoľávať tohto ustanovenia pred vnútroštátnymi súdmi.
- 74 V dôsledku toho a vzhľadom na odpoveď poskytnutú na druhú otázku nie je potrebné odpovedať na tretiu otázku.

O trovách

- 75 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (šiesta komora) rozhodol takto:

1. **Článok 47 ods. 1 nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006 z 15. decembra 2006, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV), zmeneného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 679/2011 zo 14. júla 2011,**

sa má vykladať v tom zmysle, že:

strata práva užívať prenajatý majetok z dôvodu ukončenia nájomnej zmluvy týkajúcej sa tohto majetku v dôsledku konkurzu prenajímateľa, ktorý bol v čase uzavretia tejto zmluvy predmetom insolvenčného konania, nepredstavuje „zásah vyššej moci alebo mimoriadnych okolností“ v zmysle tohto ustanovenia.

2. **Článok 44 ods. 1 a článok 44 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1974/2006, zmeneného vykonávacím nariadením č. 679/2011, v spojení so zásadou proporcionality**

sa má vykladať v tom zmysle, že:

ak je počas obdobia plnenia záväzku, ktorý bol prevzatý ako podmienka poskytnutia podpory, podnik príjemcu prevedený na inú osobu, ktorá dobrovoľne prevezme tento záväzok a ktorá následne definitívne ukončí svoju poľnohospodársku činnosť, tento posledný príjemca pomoci je povinný uhradiť pomoc, ktorú získal na základe celého uvedeného záväzku, vrátane súm, ktoré prijali predchádzajúci príjemcovia tejto pomoci, iba ak sa dotknutý členský štát rozhodol nepožadovať toto uhradenie na základe výnimky stanovenej v tomto článku 44 ods. 2 písm. a) a podmienky pre túto výnimku sú splnené.

Podpisy